

Trin canser yr arennau gan ddefnyddio curiadau trydan ynni- uchel anthermol

*Mae arweiniad
Techlechydd NICE
yn rhoi cyngor i'r
GIG ynghylch pryd
a sut y gellir
defnyddio
triniaethau newydd
mewn arfer clinigol.*

Mae'r ddogfen hon yn ymwneud â phryd a sut y gellir defnyddio curiadau trydan ynni-uchel anthermol yn y GIG i drin pobl â chanser yr arennau. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol).

Mae arweiniad Techlechydd yn gwneud argymhellion ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio. Gall ymyriad olygu prawf, triniaeth neu lawdriniaeth sy'n cynnwys torri neu wneud twll yn y croen, neu endosgop i edrych y tu mewn i'r corff, neu ffynonellau ynni fel pelydrau-X, gwres neu uwchsain. Nid yw'r canllawiau yn cynnwys p'un a ddylai'r GIG ariannu'r driniaeth ai peidio. Gwneir penderfyniadau ynglŷn ag arian gan gyrff lleol y GIG (ymddiriedolaethau gofal sylfaenol ac ymddiriedolaethau ysbytai) ar ôl ystyried pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio a ph'un a yw'n cynnig gwerth am arian i'r GIG.

Mae NICE wedi paratoi'r canllawiau hyn gan fod y driniaeth yn eithaf newydd. Golyga hyn nad oes llawer o wybodaeth ar gael hyd yma am ba mor dda y mae'n gweithio, pa mor ddiogel ydyw a pha gleifion fydd yn cael y budd mwyaf ohoni.

Ysgrifennwyd y ddogfen hon i helpu pobl y cynigiwyd y driniaeth hon iddynt fel y gallant benderfynu p'un a ddylent gytuno (cydsynio) iddi ai peidio. Nid yw'n disgrifio canser yr arennau na'r triniaethau yn fanwl - dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd hefyd roi gwybodaeth lawn a chynghori chi am y rhain. Mae'r ddogfen yn cynnwys rhai cwestiynau efallai y byddwch am eu gofyn i'ch meddyg i'ch helpu i ddod i benderfyniad. Ceir rhai ffynonellau gwybodaeth a chymorth pellach ar dudalen 7.

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Dangosodd y dystiolaeth a ystyriwyd gan NICE fod risgiau yn gysylltiedig â'r driniaeth hon, a bod ansicrwydd o hyd o ran pa mor dda y mae'n gweithio.

Am y rhesymau hyn mae NICE wedi dweud mai dim ond fel rhan o astudiaeth ymchwil y dylai'r driniaeth hon gael ei chyflawni. Dylai'r ymchwil edrych ar ba mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio i atal tiwmor ar yr arenau rhag tyfu eto, a goroesiad y claf ar ôl y driniaeth.

Sylwadau eraill gan NICE

Dywedodd NICE fod angen rhagor o dystiolaeth ynghylch p'un a yw'r driniaeth hon yn achosi llai o niwed i feinwe gerllaw'r tiwmor (er enghraifft prif bibellau gwaed) o gymharu â mathau eraill o driniaeth gan ddefnyddio mathau gwahanol o ynni i ddinistrio'r tiwmor.

Dylai eich tîm gofal iechyd siarad â chi ynghylch p'un a yw'n addas i chi a pha opsiynau triniaeth eraill sydd ar gael.

Trin canser yr arenau gan ddefnyddio curiadau trydan ynni-uchel anthermol

Yr enw meddygol ar y driniaeth hon yw 'electroboreiddio na ellir ei wrthdroi ar gyfer trin canser yr arenau'.

Ni chaiff y driniaeth ei disgrifio'n fanwl yma - siaradwch â'ch arbenigwr i gael disgrifiad llawn.

Mae poen a gwaed yn yr wrin yn symptomau o ganser yr arenau.

Mae'r driniaeth yn cynnwys llawdriniaeth agored neu lawdriniaeth twll clo i dynnu'r holl aren neu ran ohoni, cyffuriau, neu driniaethau sy'n defnyddio tonnau radio amllder uchel iawn neu rewi i ddinistrio'r tiwmor.

Nod y driniaeth hon (electroboreiddio na ellir ei wrthdroi, neu IRE yn fyr) yw dinistrio'r celloedd cancer gan ddefnyddio curiadau trydan ynni-uchel anthermol byr, ailadroddus. Honnir bod hyn yn golygu y gellir dinistrio celloedd cancer heb greu cymaint o ddifrod i feinweoedd iach gerllaw, fel prif bibellau gwaed, o gymharu â mathau eraill o driniaeth.

Cyn y driniaeth, rhoddir anesthetig cyffredinol i'r claf a chyffur i atal ei gyhyrau rhag cyfangu. Wedyn gosodir nodwyddau arbennig drwy'r croen yn y tiwmor ac o'i amgylch. Weithiau defnyddir llawdriniaeth agored neu dwll clo yn lle hynny. Bydd curiadau trydan byr yn tanio rhwng y nodwyddau am sawl munud. Wedyn gellir symud y nodwyddau ac ailadrodd y broses hyd nes y bydd y tiwmor cyfan ac ardal fach o feinwe gyfagos wedi'u trin. Er mwyn osgoi sefyllfa lle bydd y curiadau trydanol yn achosi problemau i guriad calon y claf, dylid defnyddio proses o'r enw cydamseru cardiaidd. Fel rhan o'r broses hon, caiff y galon ei monitro gan ddefnyddio ECG (electrocardiograffi) er mwyn sicrhau y rhoddir y curiad trydan pan fydd y galon yn gorffwys (y cyfnodau rhwng curiadau'r galon pan fydd sioc yn effeithio lleiaf arni).

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Dim ond fel rhan o astudiaeth ymchwil y gall eich meddyg gynnig y driniaeth hon i chi.

Argymhellodd NICE y dylid casglu rhai manylion am bob claf sy'n cael y driniaeth hon yn y DU. Efallai y bydd eich meddyg yn gofyn i chi a all manylion eich triniaeth gael eu defnyddio yn y modd hwn. Bydd eich meddyg yn rhoi rhagor o wybodaeth i chi am hyn.

Efallai y byddwch am ofyn y cwestiynau isod

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai'r driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y driniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

Crynodeb o fanteision a risgiau posibl

Isod ceir disgrifiad bras o rai o'r manteision a'r risgiau a welwyd yn yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE. Edrychodd NICE ar dair astudiaeth o'r driniaeth hon.

Pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio?

Mewn un astudiaeth, cafodd saith claf â chanser yr arennau y driniaeth. Roedd ganddynt gyfanswm o 10 tiwmor. Pan gawsant eu harchwilio ar ôl tri mis gyda sgan CT, roedd pum tiwmor wedi diflannu'n llwyr ond roedd pump wedi tyfu. Cafodd dau glaf ail driniaeth.

Yn ogystal ag ystyried yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Dywedodd y cynghorwyr mai'r prif bethau yr oedd angen eu mesur i benderfynu a yw'r driniaeth yn llwyddiannus yw pa mor drylwyr y mae'r tiwmor wedi'i ddinistrio, a yw'r tiwmor yn dychwelyd, neu faint o amser a fu cyn iddo ddychwelyd, a goroesiad y claf.

Risgiau a phroblemau posibl

Nododd tair astudiaeth, a oedd hefyd yn cynnwys pobl â chanserau nad ydynt yn gysylltiedig â'r arennau, fel canser yr afu/iau neu'r ysgyfaint, broblemau gyda churiad calon cleifion yn ystod y driniaeth. Yn yr astudiaeth gyntaf, digwyddodd hyn mewn chwech o 38 o gleifion (dim ond dau o'r chwech gafodd gydamseriad cardiaidd). Roedd angen trin un claf â sioc drydanol i adfer rhythm ei galon ond gwellodd y gweddill ar eu pen eu hunain. Yn yr ail astudiaeth cafodd 21 o gleifion 28 o driniaethau. Cafodd cleifion guriadau calon afreolaidd yn ystod saith ohonynt a gostyngodd pwysedd gwaed cleifion yn ystod pedair o'r saith driniaeth. Defnyddiwyd cydamseriad cardiaidd yn y treial ond gyda 'llwyddiant amrywiol'. Yn y drydedd astudiaeth cafodd un claf allan o chwech problem gyda churiad ei galon yn ystod y llawdriniaeth.

Dychwelodd i normal ar ôl y driniaeth ac roedd yn dal i fod yn normal pan archwiliwyd y claf eto 12 wythnos yn ddiweddarach.

Cafodd un claf yn yr astudiaeth o 38, yr oedd saith ohonynt yn cael triniaeth ar gyfer canser yr arennau, wreter wedi'i flocio'n rhannol (y tiwb sy'n cario wrin o'r aren i'r bledren) a chynyddodd lefelau cynnyrch gwastraff o'r arennau o'r enw creatinin hefyd. Roedd wreter y claf wedi'i niweidio'n flaenorol mewn triniaeth wahanol. Triniwyd y rhwystr gan ddefnyddio stent (tiwb plastig).

Cynyddodd pwysedd gwaed dau glaf â chanser yr arennau yn sylweddol yn ystod y driniaeth mewn astudiaeth o 21 o gleifion. Roedd angen triniaeth ar un claf. Cynyddodd pwysedd gwaed pob claf yn yr astudiaeth dros dro.

Yn ogystal ag ystyried yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cynghorwyr arbenigol hefyd. Dywedodd y cynghorwyr, mewn egwyddor, y gallai problemau eraill gynnwys niwed i organnau gerllaw, gwaedu, haint bacterol a'r wreter yn culhau.

Rhagor o wybodaeth am ganser yr arennau

Gall NHS Choices (www.nhsdirect.wales.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy.

I gael manylion am holl ganllawiau NICE ar ganser yr arennau, ewch i'n gwefan yn www.nice.org.uk

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ar atal, canfod a thrin cyflyrau meddygol gwahanol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried pa mor dda y mae ymyriad yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw, ac yn holi barn cynghorwyr arbenigol. Mae'r arweiniad Techlechydd yn berthnasol i'r GIG cyfan yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r ddogfen hon yn ymwneud ag 'electroboreiddio na ellir ei wrthdroi ar gyfer trin canser yr arennau'. Mae'r ddogfen hon a'r canllawiau llawn a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn guidance.nice.org.uk/HTG303

Rydym yn annog sefydliadau gwirfoddol, sefydliadau'r GIG a chlinigwyr i ddefnyddio testun o'r ddogfen hon yn eu gwybodaeth eu hunain am y driniaeth hon.

National Institute for Health and Clinical Excellence

Level 1A, City Tower, Piccadilly Plaza, Manchester M1 4BT; www.nice.org.uk

ISBN 978-1-4731-8726-9

N2901 February 2013

© National Institute for Health and Clinical Excellence. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.